

Pyhäjärvi

Maanantaina 20. maaliskuuta 2006

Pyhäjärveläisyyden vaali – Karjalan puolustaja

N:o 3 • 51. vuosikerta

Raskas on isännän askel, ohjatessaan lehmiään sotilaiden avustamana talviselle evakkotielle. Taakse jäivät lämpimät suojat, niin isännältä kuin karjalakin.

Talvisodan evakkoon lähtö

Eräässä karjalaisllassa 10-vuotias tyttö, kuunnellensa vanhempien kertomuksia evakkoon lähdöstä, kysyi ihmetellen: ”Mistä te tiesitte mihin päin piti lähteä.” Vieressä istunut hie-man vanhempi poika tokaisi: ”No länteen tietysti.”

Länteen tietysti lähdettiin. Jokaiselle pitäjälle oli määrätty oma sijoituskunta, johon asukkaat joulukuun alussa 1939 ohjattiin. Pyhäjärven sijoituskunnaksi määrättiin ensiksi Joroinen. Osoitelaputkin ehdittiin painattaa. Sitten tuli uusi määräys, sijoituspaikat ovatkin Alavus ja Töysä. Yleinen mieliala oli, että tämä evakuointi on vain väliaikainen ja pian palataan takaisin kotiin. Junaliputkin Alavudelle kirjattiin menopaluu lippuina. Paluuaiakaa ei kuitenkaan mainittu.

Evakkoon lähtö ei ollut ainoastaan yksittäisen ihmisen pakemista vaan mukaan oli saatettava valtaisa karjamäärä, liike- ja tuotantolaitokset, kuntien ja seurakuntien virastot, sairaalat, vanhainkodit, lastenkodit, koko ympäröivän yhteisön elämän kirjo. Lähtö oli vaikea kaikille ja joka sen koki, muistaa sen varmasti koko

ikänsä. Kaikkein vaikeinta lähtö oli iäkkäille vanhuksille. Elettiin aikaa, jolloin matkustettiin harvoin ja silloinkin vain asian perästä. Nyt vanhukset tempaistiin äkisti tutusta turvallisesta kodista ja henkisesti raskas matka jatkui karjavaunun nurkassa kohti tuntemattomuutta, vieraitten ihmisten armoille. Se oli niin valtava elämänmuutos, että moni toivoi kuolemaa.

Ensimmäisen kolmen evakkokuukauden aikana pyhäjärveläisiä kuoli 80. Tavallisiin vuosiin verrattuna se oli enemmän kuin kaksinkertainen. Kaikkiaan ensimmäisen evakkokauden kahden vuoden aikana Alavudelle haudattiin 130 pyhäjärveläistä. Näille evakkomatalla uupuneille Pyhän-säätiö on pystyttänyt muistokiven Alavuden hautausmaalle ja kirkon sisällä on muistotaulu, jossa on kaikkien poisnukkuneiden nimet.

Evakkojunat siirsivät noin 5000 pyhäjärveläistä Alavudelle ja 700 Töysään. Vaikka Alavus oli suuri ja vauras pitäjä niin noin suuren joukon majoittaminen tuotti suuria vaikeuksia, joten täytyi järjestää yhteismajoituk-

sia. Väkeä jouduttiin siirtämään muihin eteläpohjalaisiin pitäjiin Alajärvelle, Kuortanelle, Töysään, Soiniin, Lehtimäkeen ja Virolle. Vähäisiä määriä Vähäkylään, Kauhavalle ja Kokkolaan. Alavus säilyi kuitenkin keskuspaikkana. Siellä olivat kunnamme ja seurakuntamme virastot. Pyhäjärven vanhainkoti, sairaala, synnytyslaitos ja lastenkoti saivat toimintapaikan Alavuden eri kouluilta.

Evakkojen yhteisistä koontumispaikoista talojen isännät hakivat sitten perheitä taloihinsa. Evakoille oli tehty selväksi, että taloissa asumisesta on maksettava käypä vuokra ja velvollisuus on osallistua kaikkiin talon töihin. Isännät valitsivatkin ensimmäiseksi perheitä, joissa oli nuoria ja terveitä työkykyisiä henkilöitä ja näin heistä olisi hyötyä talolle. Monilapsiset pienten lasten perheet ja vanhukset jäivät valinnoissa usein viimeisiksi.

Pohjalaisten suhtautuminen evakkoihin oli hyvin moninaista. Oli ihmisiä, jotka sydämestään halusivat auttaa ja järjestää asioita parhain päin, mutta oli toi-

senlaistakin asennetta. Impi Wiikan kertoma: ”Kotona lähtiessä ei saanut ottaa mukaansa kuin vähäisen kantamuksen. Ja kun kansalla oli yleensä käsitys, että kohta tullaan takaisin, varsinkin vanhat ajattelivat, että parhaat tavarat säilyvät kotona parhaiten ja pukivat yllensä vain huonoja vaatteita. Olipa eräs vanha isäntä käynyt ennen lähtöään piilottamassa tallin salvaan kymmeniä tuhansia rahaa, etteivät matkalla häviäisi.

Kun evakot sitten pitkän vaivalloisen matkan jälkeen väsyneinä ja likaisina tulivat määräpaikkaansa, kantasukkaat saivat heistä hyvin epäedullisen kuvan. Lisäksi asukkailla oli vääriä ennakkoluuloja karjalaisista. Heitä luultiin puolivenäläisiksi, epäisänmaallisiksi, sivistymättömiksi ja heidän oloaan hyvin alkeellisiksi. Kohortelu oli hyvin alentavaa.” Eikä varmaan mieltä nostattanut herännäismiehen saarna seuroissa: ”Näin teille kävi karjalaiset, kun olette niin iloluontoisia. Jumala näytti, että hänen tietään on kuljettava vakain mielin.” Toki kanta-asukkaiden kielteiset asenteet muuttui-

vat, kun paremmin tutustuimme toisiimme. Monista pohjalaisista tuli monivuotisia ystäviä.

Rauhan Nobelin palkinnon saanut piispa Tutu on sanonut: ”Minusta ei ole marssimaan sotilaana, eikä seisomaan barrikadeilla, mutta voin kulkea kärsivien vierellä, puhaltaa lämpöä kohmettuneisiin käsiin.” Näitä ”käsiin puhaltajia” ja myötätunnon jakajia oli evakkomatkan aikana paljonkin, joita muistelemme lämmöllä, kuten erästä vanhaa pohjalaista isäntää. Viisihenkinen karjalaisperhe oli sijoitettu taloon, jota isännöi vanha isäntä. Talon kolme poikaa olivat rintamalla. Kahden kuukauden jälkeen karjalaisperheelle tuli uusi sijoitusmääräys ja perheen isä kysyi isännältä: ”Myö ollaa asuttu täs nyt kaks kuukautta, mitä mie uon vuokravelkaa kammarrist.” Isäntä vastasi rauhallisesti: ”Min oon eläny täs taloos kahreksankymmentä vuotta, eikä kukaan ole kysynyt huoneen vuokraa. Ei sitä suncan tartte maksaa. Me eletään nyt Suomes semmottia aikoja, ettei tässä tietetä kuinka käy ja siinä on yhret huoneen vuokrat

kuin hyttysen pläntti Itämeres. Toivotaan vaan, että poijjaat siellä rajalla pitävät pintansa. Jos ryssä läpi pääsee, niin sitä ei tierä, mistä itte kukin ittemme lopulta löyrämme. Kiitos vaan hyvästä työavusta. Ja toivottavasti teitinkin asiat hyvin järjestänyt”

Kaiken kaikkiaan karjalaisen evakuointi sujui kohtalaisen hyvin. Kaikki Kannaksen pitäjien asukkaat Hirsylää lukuun ottamatta saatiin evakuoitua sodan jaloista. Evakuysti junissa oltiin limittäin ja loimitain, mutta olihan väkeäkin paljon 400 000. Lotat auttoivat asemilla ruoan jakelussa, mutta tyhjeniähän ne padat joskus liian äkkiä. Oli monenlaisia vaikeuksia. Kaikille löytyi kuitenkin jonkinlainen katto pään päälle. Siinä valtaisassa kaaoksessa valtiotalta ja monet vapaaehtoiset ihmiset tekivät hyväksenne paljon. Presidentti Kallion tiedotus antoi toivoa, ”Karjalan ko-vaosaista kansaa ei jätetä yksinään kantamaan yhteisen onnettomuuden seurauksia. Heidän vahinkonsa tasataan muun Suomen asukkaiden kanssa.”

SALME RINTALA

20.3.2006

Ei ihan yksin talvisodassa

Suomella on Euroopan maiden pisin itäraja Venäjän kanssa. Vuonna 1939 Neuvostoliitto hyökkäsi maahamme täydellä asearsenaalilla koko pitkän rajan pituudelta. Hyökkäystä tukivat rajut ilmapommitukset Helsinkiin ja muihin sisämaamme kaupunkeihin. Puna-armeijan tavoitteena oli marssia kahdessa viikossa Ruotsin rajalle.

Ruotsi, poliittisesti puolueettomana ei halunnut sotilaallisesti tukea Suomea. Eräästä kansanryhmästä Ruotsissa eivät hyväksyneet Ruotsin hallituksen toimettomuutta, vaan alkoivat toimia ajatuksella "Finlands sak är vår" Suomen asia on meidän. Vannoutuneet Suomen ystäväst evästiluutnantit C.A. Ehrensverd (taisteli vapausodassamme), Magnus Dyrssen (kaatui Sallassa 1.3.) ja Viking Tamm kokosivat vapaaehtoisjoukkoa Suomen rintamalle. Kaikkiaan ilmoittautui 12 705 miestä, joista hyväksyttiin 8 260. Heihin liittyi 727 norjalaista miestä. Näistä nykytermin sanoin "nopean toiminnan taistelujoukoista" ensimmäiset lähtivät Tukholmasta 21.12.1939. Sotilasjoukkona määrä tuntui pieneltä, mutta kun se koostuu vapaaehtoisista, luku on suuri. Ruotsin joukot oli sijoitettu ympäri Suomea, pääosa Sallan Mäkäjärvelle. Veitsiluotoon sijoitetut 12 ruotsalaisten hävittäjäkonetta ja neljä pommikonetta hyökkäsivät parin päivän kuluttua saapumisestaan keskellä päivää Mäkäjärvelle ja tuhosivat kaksi viholliskonetta ja aiheuttivat menetyksiä maajoukoille. Venäläiset, jotka siihen asti olivat Sallassa nähneet vain omia koneita, tulivat täysin yllätyksi.

Venäläiset esittivät 6.1.1940 vakavan vastalauseen ruotsalaisille osallistumisesta Suomen puolustamiseen. Asia ei kuitenkaan poliittisella puolella edistynyt. Ehkä vastalauseeksi on tulkittava se raju tykistö- ja lentohyökkäys, jonka venäläiset tekivät rauhanteon päivänä Mäkäjärvelle 13.3. Keskitys kesti viisi tuntia ja siinä ehti kaatua 8 ja haavoittua 24 ruotsalaista. Kaikkiaan 37 ruotsalaista palasi "sinkiarkussa" talvisodasta takaisin kotimaahansa. Lisänä haavoittuneet ja viisi jäi sotavangiksi. Jatkosodassa ruotsalaisten menetykset olivat huomattavasti suuremmat.

Tänä päivänä Suomi on yksi EU-maista. Keskeisenä keskusteluissa niin Suomessa kuin EU:n parlamentissa on tällä hetkellä yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Suomessa on esitetty, ettei meitä uhkaa mikään. Samaa esitettiin myös ennen talvisotaa. "Eihän työläiskansa voi hyökätä toisen työläiskansan kimppuun". Kaikki toivomme tietysti rauhaa maailman kansojen kesken. Siitä huolimatta jokaisella itsenäisellä maalla on oma puolustuslaitos. Suomessa sotilaamme ovat hyvin koulutettuja ja tehokkaita. Jos joutuisimme jostain syystä sotilaallisen uhkan kohteiksi, niin puolustustahtoa varmasti löytyy yhtä paljon kuin "talvisodan hengen" aikoina. Löytyisikö siinä vaiheessa myös apua muista EU-maista? Yhteinen puolustus ei ole uhka millekään rauhaa rakastavalle maalle, vaan pienten maiden turvatakuu. Eletään rauhassa turhia pelkäämättä ja odotellaan hallituksemme päätöksiä ulkoisesta turvallisuudestamme.

SALME RINTALA

"Ko saisi kuolla enne Pyhäjärve asemaa, veisiit miut ukkoi vierie Haukkaniemie"

Kotini oli Pyhäjärvellä Noitermaassa. Sieltä evakuoitiin vanhukset ja lapset lauantaina 2. 12. 1939. Kylän piti olla tyhjä klo 17.00. Perheestäni lähtivät mummoni 67 v. äitini, kaksi veljeäni ja setäni kaksi lasta. Isäni, sisareni ja setäni vaimo lähtivät maanantaina karjan mukana.

Olin joutunut lottakomennukselle samana päivänä kuin kotiseutuni miehet, 7. 10. naapurikylän puhelin keskuksen. Tälle sain tiedon lauantai-iltapäivänä kotikyläni tyhjentämisestä.

Ystävällinen talonväki ja paikalla ollut lottalupasivat hoitaa vuoroni, pääsin hyvästelemään omaiseni. Kotini oli matkaa noin 9 kilometriä.

Alkumatkasta sain hevos-

kyydin keskuksessa vierailevalta isännältä, pyöräni nostettiin rekeen. Tämä isäntä oli mahdollon haastaja, mutta jo olivat vitsit lopussa häneltäkin. Hän pysäytti hevosen Hieta-ahon mäen päälle, katsoimme venepunaisena leimuavaa taivasta ja kuuntelimme valtavaa pauhua, pyyhkäisimme kyynelellä silmämeikasta. Vilppo sanoi, ei tuolta kukaan elävänä selviä. Aloin työntää pyörääni. Oli sata-niin paljon lunta, ettei ajamisesta tullut mitään.

Kotikyläni oli pilkkosen pimeänä. Kissa tuli vastaan naukuen kotini portailla. Varsiluuta(metta) oli ovelta merkinä: talonväki oli pois. Tupa oli iso ja kaunis, keväällä oli tehty täysremontti ja oli nyt lauantai-iltaa odottamassa. Jokainen ma-

tonhapsu suorassa, valkealla ja pieni lampun tuikku pöydällä. Lihapotin, vehnäsena ja kakkaroiden tuoksua tupan tulvillansa. Sellaisena muistan lapsuuteni kodin lauantai-illat. Nyt ei ollut aikaa viipä. Vein kissan mennessäni ulos ja aloin juosta pysäkillä, minne matkaa oli noin kolme kilometriä.

Mikä ihmisten, evakojen määrä olikaan pysäkillä. Ensimmäiseksi löysin mummoni. Hän istui pimeässä tavaroiden keskellä. Sanoi ensimmäiseksi: "Ko saisi kuolla enne Pyhäjärve asemaa, veisiit miut ukkoi vierie Haukkaniemie." Ei ollut äänessä katkeruutta, kun piti lähteä ja jättää elämän työ ja isältä peritty maa. Sanoin: "Mene lämmittelemään pysäkkihuoneeseen." Miul on täs hyvä, olkuot

äitit ja lapset siel. Laitoin monta hametta päälle, en mie nyyttilöi jaksa kantaa."

Pieni pysäkkihuone oli tupaten täynnä, lapset itkivät, oli lohduton näky. Äitini istui oman äitinsä vierellä ja alkoivat itkeä, ko siut pittää jättää tän sova keskel. He eivät arvanneet, miten onnellinen olin, kun sain jäädä. Minulla oli työ, ei tarvinnut lähteä evakoksi.

Ehkä sitä on vaikea uskoa, mutta tunsin ruonilijan sanoin. "Täys onni on, kun maataan saa es palvella hivenen verran."

Juna tuli aamulla kolmen aikoihin, pitkä oli odotus. Alkoi kärsimykseen tie. Joku mies oli kuollut Pyhäjärven asemalla. Hänet vietiin kotipitäjän multiin.

TOINI PELKONEN

"Ryssät tulliit yö, ko myö nukuttii"

Metsäpirtistä ilmestyi pakolaisia eräänä aamuna meidänkin Haapaniemen kyläämme; haavoittuneita ja lapsia ja vanhuksia. Olin jostain syystä Pyhäjärven rannassa, kun näin hevosia rekeen saapuvan kujassa pitkin. Oli sydäntä särkevää nähdä lapsia siteet päässä ja sitten huomasin, ettei heillä monellakaan ollut edes lapsia, ja oli kova pakkanen. "Miks heil on kääreet pääs?", kysyin kauhuissani, kun en osannut muullakaan tavalla ottaa osaa heidän kohtaloonsa. "Ryssät tulliit yö, ko myö nukuttii. Hyö ampuut nii kamalast, jot myö lähetti joutui karku. Mittää ei keritty ottaa mukkaa. Sotilast sioitot haavoittuneet tules. Lähtö siin voip tulla teilkii."

Lähtö meilkii – ei, ei varmast! Isäähä sano, jot kyl ryssät pyssäytettää, mut uottakaa sano, "kän katsomas jos meilt löytyis lapasii teil." Juoksin, minkä jaloistani pääsin kotiin. "Äiti, onks meil lapasii? Tuol rannas on haavoittuneita lapsii. Niil on päät käärees ja niil raukoil ei uo ies mittää käsis, ne paleltu. Voi äiti, voijaaks myökii joutuu lähtemää?" "Mist mie tiijän, kysy isältäsi. Ja mist niitä lapasii nyt tähä hättää?" Äiti etsi ja löysi muutaman parin lapsia ja minä vei ne rantaan. "Jumala teitä auttakoon", sanoin häidissäni, en osannut muutaakaan.

Pakolaiset jatkoivat matkaa. Minä katsoin kauan heidän jälkeensä. Mielen yli kulki varjo. Äiti paistoi leipää yöllä. Ne olivat perinteiset limput vaihtuneet reikäleiviksi. Ja nopeasti lähtö tulikin. Oli lauantai-ilta. Piirakat oli paistettu ja karjalanaipaita uunissa. Äiti, isä ja pikkuveli tulivat saunasta, ja me sisaren kanssa lähdimme saunaan. Istuimme kaikessa rauhassa lauteilla, kun oveen koputettiin. Luulin, että joku sotilas ohi mennessään pelotti meitä. Siellä oli Huuhkan Jussi ja

hän huusi: "Vällee kottii pukemaa! Auto uottaa Miettise kohal ja tei pittää männä sin. Se o lähtö nyt ja puole tunni sisäl sin o jouvuttava."

Lähtö tuli kuitenkin yllätyksenä, vaikka siihen oli kaikessa hiljaisuudessa varauduttu. Vaatteet lensivät vauhdissa päälle ja juoksujalkaa ylös mäkeä kotiin.

"Eihä nää kaik mahu millää tähä reppuu, lapsii repuloihe pittää laittaa, tuokaa ne välle tän", hän patisteli. Veimme sisaren kanssa koulureppumme äidille ja hän sulloi niihin eväitä ja vähän lämpimiä vaatteita.

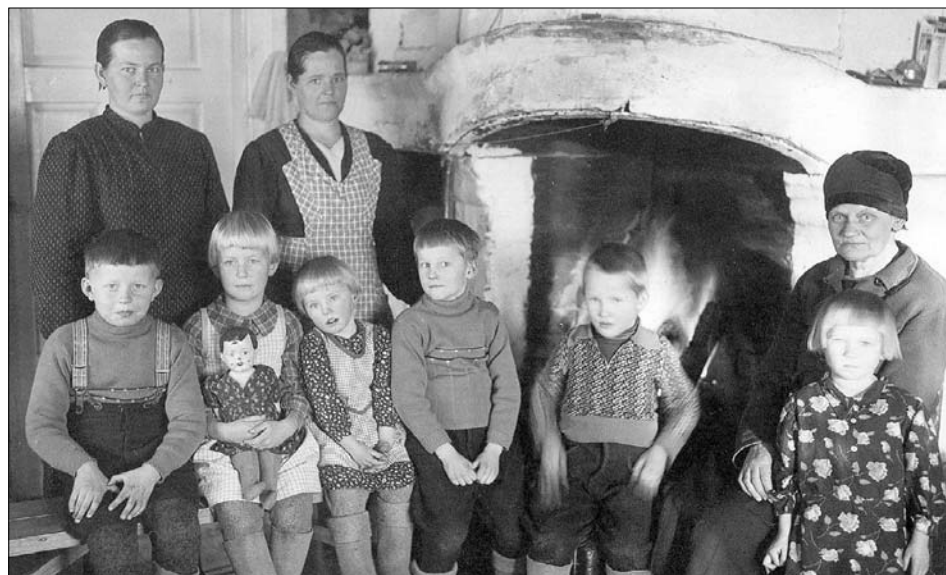
Armeijan kuorma-auto odotteli meitä Miettisen kohdalla. Lavalle oli laitettu lankkuja jopokittain istuimiksi. Kiipesimme auton lavalle ja kiedoimme huovan jalkojen ympärille. Äiti huomasi samassa, että hänellä ei ollut sukkaa lainkaan, vain pelkät kumiteräsaappaat paljaissa jaloissa. Hän oli huolehtinut muista, mutta ei itsestään. Ei ollut aikaa

lähteä takaisin, oli otettava huopa ja kiedottava se hänen jalkojensa ympärille. Oli pureva pakkanen. Mitenkähän äiti selviäisi matkasta? Minun kävi sääliseksi äitiä.

Lunta ei ollut paljon, mutta pakasta oli ja siksi kyyti avonaisen kuorma-auton lavalla oli hyinen. Matkaa oli lähes 40 kilometriä ja se tuntui iäisytydeltä. Olimme umpijäissä, kun auto saapui Käikisalmen palokunnantalon eteen. Autoja tuli jatkuvana virtana ympäristöstä ja ne toivat kylmästä väriseviä pakolaisia.

Aamun tullen kaupunkilaiset toivat meille lämpimiä vaatteita. Äitikin sai sukat jalkaansa. Luulimme ensin, että tämä on vain tilapäinen siirto ja pääsemme kotiin, kun Suomen armeija häätää ryssät takaisin. Päivän mittaan selvisi kuitenkin, että illalla meidät lastattaisiin junaan ja vietäisiin kohti tuntematonta määränpäättä.

KIRSTI HIRVONEN

Evakossa Alavudella siskokset Aili Vuohelainen ja Ailiä Äikiä lapsineen sekä Selma Pakarinen tyttärensä kanssa.

Sini Kiiski tähtää keihäällä pitkälle

Kiiskien perheessä Laitilas-
sa viestittävät komeat palkinto-
kaapit jo ovensuusta tulijalle, että perheessä on urheilijoita. Suurimman osan pokaaleista on kerännyt perheen vanhin tytär 15-vuotias **Sini**. Perästä tulevat kuitenkin nuoremmat sisarukset. 13-vuotias **Susan** ja 8-vuotias **Jasmin**, jotka yleisurheilavat kesällä ja pelaavat pesäpalloa Laitilan Jyskeen joukkueissa. Koko perhe harrastaa hiihtoa ja 6-vuotias **Janikin** hiihti Uudenkaupungin hiihtoputkessa 12 km, siinä vaan toisten mukana. Vanhemmat **Sanna** ja **Jari Kiiski** hiihtävät myös kuntomielellä ja on siinä tohinaa, kun kuudet sukset ja eväät pakataan asuntovaunuun ja ei kun menoksi talvisille hangille. Jarin sukujuuret ovat **Pyhäjärven Yläpäässä**. Isovanhemmat ovat **Aina** ja **Robert Kiiski** ja vanhemmat **Marja** ja **Reini Kiiski**.

Laitilan vuoden urheilijaksi valittu Sini treenaa talvella hiihtoa ja lepuuttaa heittokättään. Ykköslajiaan keihäänheittoa hän alkaa treenaamaan vasta keväällä enemmän.

- Suomessa yritetään tehdä liian aikaisin nuorista huippuja. Voin sanoa tämän kaikille, että nuorena kannattaa harrastaa kaikkia lajeja, Sinin isä, valmentaja ja vuoden laitalalaisiksi valmentajaksi valittu Jari Kiiski toteaa.

Sinin monipuolisesta urheilijataustasta kertoo myös baletti, jota hän harrasti 12-vuotiaaksi asti. Baletista Sini uskoo saaneensa keskivartalon- ja rytmin hallintaan, joita keihäänheitossa tarvitaan. Urheiluhierojana toimiva Jari-isä toteaa, että "suomalainen keihäänheitto perustuu nopeuteen ja rytmiin".

Harjoittelu on yksilöllistä

Sinin ikäiset toiset heittäjät treenaavat Siniä enemmän keihäänheittoa talvella.

Oikealla Sini Kiiski, 15-vuotiaiden tyttöjen Suomenmestari keihäänheitossa. Vasemmalla toiseksi tullut Marika Palomäki Haukiputaalta.

Sini haluaa kuitenkin harrastaa monipuolisesti eri vuodenaikojen mukaan. Talvella hiihtoa on ykkönen. Kesällä keihäänheitto, yleisurheilu ja pesäpallo. Kaikki nämä harrastukset tukevat toisiaan. Sini kertoo, että hyvin menestyneet heittäjät Tapio Korjus ja Tero Pitkämäki hiihtivät tosissaan melkein parkimppisiksi saakka. Ja Sini jatkaa, että hänen ihailemansa urheilija Pitkämäki hiihtää tänäkin talvena 500-800 kilometriä. Pitkämäen lisäksi muita urheilijajaloja ovat Aki Parviainen, Jaakko Koski ja Mikael Ingberg, jonka kanssa hän kisailee Kalevan kisoissa.

Sini on mukana kei-

häsolympiadissa, johon kuuluvat Suomen lupaavimmat keihäänheitäjät. Neljä kertaa vuodessa järjestettävillä viikon leireillä ohjauksesta huolehtivat Kimmo Kinnunen ja Leo Pusa. Jari on mukana aina Sinin leireillä, jolloin hän saa itsekin oppia Suomen tunnetuimmilta keihäsvalmentajilta.

Sini on iloinen isän mukanaolosta. Kaikki kaveritkin aina sanoo, että "Jari sun täytyy tulla", koska kovan harjoittelun jälkeen kaikilla on kipeät paikat ja isä saa sitten hieroa meitä, kertoo Sini nauraen. Jari lisää, "että jos keihästä heittää vähän väärin, on uhkana olka-

pää- ja selkävammat". Sini joutuu myös olemaan myös pois koulusta, mutta se ei ole koulumenestystä haitannut. Keskiarvo huitelee lähellä kymppiä. Sini on tunnollinen niin koulutehtävissä kuin urheilussakin.

Tavoitteena nuorten Suomi-Ruotsi -ottelu

Vuosien myötä tavoitteet lisääntyvät. Ensi kesänä Sinin kuuluu virallisesti heittää naisten 600g keihästä ja siinä pitäisi edelliseen ennätykseen saada kolme metriä lisää. Samoin kuulassa on toive saada senttejä lisää. Yksi suuri toive on pääsy nuorten Suomi- Ruotsi-otteluun. Kahdesta edustuspaikasta Sini saa taistella vuotta vanhempia vastaan.

Motivaation puutetta ei Sinillä eikä Jarillakaan ole ollut, vaikka usein juuri Sinin ikäisillä nuorten urheiluharrastus jää. Sini itse toteaa, että "se on mukavaa, kun kaverit on ympäri Suomea ja sekin motivoi tosi paljon".

Jari osaltaan kertoo motiivituneensa nähdessään, että Sini valmennettavana kehittyy koko ajan, vaikka välillä kehitykseen tuleekin tasaantumista. Viime kaudella kaikki sujui hyvin, Sini teki tunnollisesti töitä, joten kyllä siinä väkisin tapahtui kehitystä.

Sinin vahvuutena Jari nimeää suunnattoman sitkeyden. Jos Sini ei jotakin osaa, hän tekee sitä niin kauan, että onnistuu. Mutta aina on uutta kehitettävää, tällä hetkellä nopeudessa ja ketterydessä.

-Liian tosikkomaisesti urheilua ei kuitenkaan saa ottaa, vaan urheilun pitää olla myös hauskaa, Jari muistuttaa.

Se on selvää, että Sinin urheilusuorituksista kuulaa varmasti myöhemminkin. Joten onnea ja menestystä tuleviin koitoksiin!

SALME RINTALA

Sinin ansioluettelo

- Keihäänheitossa 15-vuotiaiden tyttöjen suomenmestari.
- Ennätys 400g keihäällä 54,50 metriä, joka oikeuttaa Suomen tilastossa ensimmäiseen sijaan, noin kahdeksan metrin erolla seuraavaan.
- Ennätys naisten eli 600g keihäällä 48,42 metriä on 15-vuotiaiden tyttöjen Suomen ennätys ja maailmantilastoissa kolmannella sijalla.
- Yhteensä seitsemän vuotta Suomen tilaston ykkösenä (vuosi pallonheitossa ja kuusi vuotta keihäässä)
- Mukana Leo Pusan ja Kimmo Kinnusen keihäsolympiadi-ryhmässä, jossa koulutetaan maan lupaavimpia keihäänheitäjiä.
- Kuulantönnössä SM-pronssi 15-vuotiaissa tyttöissä.
- Ennätys kolmen kilon kuulalla 13,25 metriä, joka on Suomen tilastoissa kolmannella sijalla.
- Harrastaa myös muita urheilulajeja.
- Moniottelussa sijoittui parinsa Saara Simolan kanssa T15-sarjan SM-moniotteluissa viidenneksi.
- Pelaa pesäpalloa Laitilan Jyskeen C-tyttöjen joukkueessa.
- Valittiin viime kaudella pesäpallon C-tyttöjen Itä-Länsi -otteluun sekä Varsinais-Suomen parhaaksi tyttöjunioriksi.
- Hiihdon piirimestari perinteisellä ja vapaalla hiihtotyylillä.
- Valittiin viime vuoden piirin parhaaksi ikäluokansa hiihtäjäksi.
- Laitilan vuoden urheilija

Kiiskien perhe lähdössä hiihtomatkalle. Vas. Susan, Sini, äiti Sanna ja isä Jari, edessä Jasmin ja Jani.

Yläjärvellä hiihtivät kaikki, niin nuoret kuin vanhatkin

Urheilua meillä harrastettiin pienestä pitäen. Kotona olivat korkeushyppyteline, keihäs ja kuula ja tietyt hiekoitettu pituushyppy- ja keuhkokuivauspaikka. Juostiin ympäri pihaa tai kujasilla. Varsinkin pyyhät olivat kilpailuluontoisia, silloin aikuiset ehtivät mitta- ja kellomiehiksi. Yleensä kilpailtiin naapurien lasten kanssa. Talvella hiihto oli poikaa, koulumatkat eivät riittäneet, koulun jälkeen oltiin maässä iltahämmärään asti.

Sukset tehtiin kotona ja niitä oli aina teon alla. Kuluutus oli kova ja niin myös sukset ja runsaasti. Pojat huoltivat itse suksensa. Huoltopäivinä tehtiin nuotio pillalle ja siinä tervattiin ja paahdettiin kaikkien suk-

set sekä uudet että vanhat. Suksivoiteet keitettiin porvarissa, saunapadan alla olevassa suuressa tulipesässä. Aineina pojat käyttivät sian ihoa, tervaa ja pihkaa. Keittoastioina oli tyhjiä peltipurkkeja. Voiteiden kokeilu oli tietyksi mielenkiintoista ja lapaiset sormet putsattiin lähimpänä olevaan seinään tai ovenpieleen, josta hyvästä Aino-täti piti pojille kipeät puheet.

Hiihtokengiksi sopivat kaikenlaiset jalkineet, huopikkaat ja niiden vanhoista varsista tehdyt nokalliset hiihtokengät. Saappaat sekä nokalliset olivat pyöreäkärkiset, jopa kumisaappaat kun suksukset oli varustettu takaraksilla.

Yläjärven koulun opettaja

Karjalainen oli hyvin urheiluhenkkinen. Pesäpalloa pelattiin syksyin kevään. Talven tullen tehtiin rata koulun ympäristöön, jossa hiihdettiin välitunneilla ja kilpailtiin urheilutunneilla. Niinpä meillä olikin upea kokoelma koulujen välisissä kilpailuisa saatuja pokaaleja.

Henkilökohtaiset palkinnot olivat niissäkin vaatimattomia. Minä hiihdin Sortanlahdessa vuonna -37 koulujen välisissä kilpailuisa toiseksi. Sain palkinnoksi suksen rakset, sellaiset värähtävät oikein komeat. Ensimmäinen sai pyöreän käsipeilin - ei käynyt kaiteksi. Pojilla oli samanarvoisia palkintoja suksivoiteita yms. Nämä urheilukilpailut myöskin uutisoitiin ja

kun oma nimi oli Käkisalmen Sanomissa, niin hienoltaan se tuntui. Urheiluseuran kisoissa sai jo palkintoja kahviluokkoita.

Ennen koulujen välisiä kilpailuja kerättiin rahaa koulujen peittämiseksi. Summat olivat viidestäkymmenestä pennistä markkaan. Alatalon Yrjö antoi jopa 2 markkaa. Hän kuului koulun johtokuntaan niin tiesi heikon rahatilanteen. Aina se urheilu on tainnut olla rahavaikeuksissa. Koulujen välisiin kilpailuihin meitä vietin hevostyöryllä, joskus jo edellisenä iltana. Kilpailusta takaisin tullessa huusimme täysin rinnoin kylän raiteilla kulkeneille: *Yläjärvi voitti!* Tunnelma oli yhtä korkealla, kuin tämän päi-

vän jääkiekkoujoukkueen palatsissa kotiin.

Urheiluseura järjesti myös suosittuja joukkue- ja sarjahiihtoja. Joukkueina olivat Martat, Painijat, Poikamiehet, Ukkomiehet, Nuoret ja Lapset. Palkinnot olivat joukkueiden mukaisia. Martat saivat vehnäjuuhoja, Painijat kahvia, Poikamiehet ison pullarinkelin, Ukkomiehet tunning sahausta ja kuorman sahanpurua, Nuoret ja Lapset keksejä, makeisia ja hedelmiä. Nämä kylän yhteiset talviriehän kisat olivat todella hauskoja koko perheen tapahtumia. Hiihtäjät olivat tyytyväisiä niin myös yleisö. Ne olivat niitä vanhoja hyviä aikoja kuten sanonta kuuluu.

Voitelu on hyvin tärkeä

osa hiihtoa. Martat pitivät myös hiihtokilpailuja. Muistan kun kummitätiäni Aina osallistui näihin kilpailuihin, poikien luvattua hoitaa suksien voitelun. Mutta voi surkeutta. Aino tuli iltapäivällä kotiin väsyneenä ja tuotuneena. Sukset olivat luistaneet sekä eteen ja taaksepäin yhtä luikkaasti. Ei auttanut poikien selitys kelin muuttuvuudesta. Se oli selvä voiteluvirhe ja pojat saivat satuttaa.

Tässä muutamia hiihtomuistoja vuosikymmenten takaa sieltä ihanasta kotikylästä, Yläjärveltä. Sen myötä hyviä hiihtokelejä niin nuorille kuin vanhoillekin.

SIRKKA HONKANEN

Rakas äitimme, mummmomme, isomummmomme

Ida Maria NASKALI
o.s. Lehtikoinen

* 13.09.1911
† 19.12.2005

*Talvisen taivaan tuulet,
Äiti mukaanne ottakaa
ja hellästi kantakaa sinne,
missä uupunut levätä saa.
Hän on kulkenut pitkän matkan
ja häntä väsyttää,
kantakaa lepoon rauhaansa
ja uneen ihanaan*

Kiittäen, kaivaten, rakkaudella muistaen
Ritva
Satu, Hannu, Tuuli ja Pyry
Seppo, Mirja, Emmasofia ja Matilda
Raija
Heli ja Heikki
Henry, Tiia, Joonas, Otto ja Arttu
Sukulaiset ja ystävät

Ida-mummo, sinua meillä on ikävä
Tuuli, Pyry, Emmasofia,
Matilda, Joonas, Otto ja Arttu

Siunattu läheisten läsnä ollessa 14.1.2006.
Lämmin kiitos kaikille äitiämme hoitaneille.

Rakkaamme

Uuno TENKANEN

* 27. 4. 1921 Pyhäjärvi Vpl.
† 28. 1. 2006 Tampere

Kiitollisina muistaen
Marja-Leena ja Pekka Kalle
Liisa ja Sami
Arto, Irmeli, Sini ja Sara
sisaret perheineen
sukulaiset ja ystävät

*Ei yllätä, vaan äkkiä kuitenkin
tuli lähtösi iäinen.
Joka hetkestä memmeestä kiittäen
sua muistamme kaivaten.*

Rakkaamme on siunattu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Leino Rouviselle kultainen ansiomerkki

Huittisten Sotainvalidien vuosikokouksessa helmikuussa myönnettiin kolme kultaista ansiomerkkiä ja näistä yhden saaja oli Leino Rouvinen Vpl. Pyhäjärven Salitsanrannalta. Huittisten yhdistyksen jäsenten keski-ikä on 85 vuotta ja keskimääräinen vamma-aste on 26 prosenttia. Yhdistyksen jäsenmäärä on 97, puolisoita on 52 ja leskiä 84. Viime toimintavuoden aikana kahdeksan miestä sai kutsun viimeiseen iltahuutoon heidän joukossaan mm. pyhäjärveläinen Erkki Musakka.

Huittisten seudun sotainvalidit pohtivat alkanen vuoden aikana paikallisen jälkipolvet-järjestön perus-

tamista. Valtakunnallinen Sotainvalidien jälkipolvet järjestö on perustettu jo v. 1994.

Merkkipäiviä

70-vuotta täyttää 21.3.2006 Pentti Lappalainen Ikaalissa. Pentin syntymäkyly on Vernitsa. (Matkoilla).

Onnea

Sydämelliset Onnittelet Hilma Bambergille o.s. Karppanen Jyväskylään 103 vuotispäivän (10. 3.) johdosta. Matti-veljen jälkeläiset

Kirkonsanoma

Paastonajan hiljainen ilo

Olemme keskellä paastonaikaa, jota suurin osa kristikunnasta viettää 40 päivää ennen pääsiäistä. Ortodoksinen sisarkirkkomme viettää paastoa edelleen kirkon perinteen sisältämien ohjeiden ja tapojen mukaan. Luterilaisista kirkoista tietynä ruokavaliona harjoitettava paasto on päässyt hiipumaan, ja paaston aika tuleekin selvemmin ilmi jumalanpalveluksen sisällössä ja sen raamatunteksteissä. On näkynyt kuitenkin merkkejä siitä, että luterilaisten joukossakin on yksittäisiä ihmisiä, jotka haluavat elää paastonajan edes jollakin tavalla toisin kuin tavallisesti. Ehkä se ei näy ehdottomana pidättymisenä liharuoka- tai eläinkunnan tuotteista, mutta kenties useammin luopumisena nautintoai-

neista, jotka eivät ole elämälle välttämättömiä. Useilla paastonajan uuteen etsintään kuuluu hakeutuminen seurakunnan tilaisuuksiin, joissa hiljaisuus ja itsetutkittelu ovat keskeisiä. Jos tällaisen paaston uudelleen löytäminen tuntuu vaikealta, voi etsiä ryhmiä, joissa annetaan opastusta siihen.

Kolme asiaa on hyvä muistaa paaston olemuksesta. Ensinnäkin paastossa on olennaista sen hengellinen ulottuvuus. Paasto ei ole sama kuin terveellinen laihdutuskuuri, vaikka se voi olla myös sitä. Paaston tarkoituksena on viedä meidät lähemmäksi Jumalaa.

Toiseksi, paasto ei ole sa-

maa kuin murehtiminen. Se ei ole tuskaa siitä, että minun pitäisi nyt luopua tästä ja tuosta. Paastoamisen tärkeimmän ohjeen on antanut itse Jeesus Kristus, joka sanoo: "Kun paastatte, älkää olko synkän näköisiä niin kuin tekopyhät. He muuttavat muotonsa surkeaksi, jotta kaikki varmasti huomaisivat heidän paastoavan. — Kun sinä paastat, voittele hiuksesi ja pese kasvosi. Silloin sinun paastoasi eivät näe ihmiset, vaan Isäsi, joka on salassa" (Matt. 6:16-18).

Tietysti paastoon kuuluu myös sisäisen suru. Pääsiäiseen valmistautuminen on Kristuksen kärsimysten mietiskelyä. Se on myös surua

siitä, että oma elämäni kristittynä ei ole ollut sitä, mitä sen olisi tullut olla. Se on oman itsensä vartioimista siitä, ettei elämällä aina-kaan lisäksi lähimmäisen taakkaa. Mutta paaston varsinainen olemus on valmistautumista suureen ilojuhlaan, ja sellaisena paasto itse voi olla hiljaista iloa. Vaikka olisi kokeillut paastoa hyvin vaatimattomalla tavalla, voi yllätykseen huomata, että luopuminen jostakin ei välttämättä merkitse vain tuskaa ja vaivaa, vaan että se avaa oven vapauteen.

Kolmanneksi, paasto ei ole teko, jolla Jumalan armo ansaitaan. Paasto on jo armahdetun syntisen vaellusta kohti Jumalaa hänen armonsa kantamana.

JUHANI FORSBERG

Kuolleita

Raija Naskalin muistokirjoitus äidilleen, Ida Naskalille

Äidin kuolema tuli yllätyksenä niin kuin kuolema aina tulee. Eiväthän äidit kuole. Äiti on aina ollut eikä äiti jätä. Joululilo vaihtui suruksi, vaikka kaikkiaan me ha- luamme jouluksi kotiin ja väsyneen on hyvä nukahtaa.

Ei äiti kuole. Hän elää puutarhan kukissa, kotikoivun huminassa, kottaraisen laulussa. Äiti on liitetty meihin tuhansin näkymättömin si- tein ja ohjaa elämäämme tiedoilla ja taidoilla, joita hän meille antoi.

Surun alla löytyi joululilo- kin, kun muistin lapsuuden joulut. Pula-ajasta huoli- matta äiti pystyi luoman koti- in joulutunnelman ja loihittamaan ihanat herkut lietsensä luona. Muistan myös joulukirkot, joista pa- latessa äiti aina huokaisi, "no, nyt se o joulun määnt".

Äidin viimeiset sanat minulle olivat "sinuu mie rakastan". Ne kannan kuin siu- nauksena kautta elämäni. Nuku rauhassa äiti.

Haluaisin myös kiittää Rit-

vaa, joka uupumatta ja itse- ään säästämättä jaksoi hoi- taa äitiä ja tehdä hänen vii- meisistä vuosistaan hyvät ja onnelliset. Toivon hänelle monta hyvää vuotta ja uskon Taivaan isän palkitsevan hä- net. Itse en siihen pysty. Kiitoksia Ritva.

Kiitoksia myös Sadun ja Sepon perheille, kun kävitte katsomassa äitiä. Hän tuli käynneistänne aina niin iloi- seksi.

Kiitollisena muistaen
RAIJA

PUUKIRKON PAPPI

Piispan hautajaiset

■ ■ Maaliskuun kuudes ja toukokuun yhdeksästoista vuonna 1988 jäävät Suomen kirkon historiaan. Edelli- senä päivänä vihittiin ensimmäiset naiset papeiksi ja jälkimmäisenä ensimmäisen kerran Suomen kirkon historiassa naispapi suorittivat piispan ruuminsiunaamisen. Tuskin aikaisemmin muu kuin piispa on piispa siunannut.

Piispa Aarre Lauhan hautausjumalanpalveluksessa puheen piti piispan vanhempi tytär, pastori Päivi Luu- mi, ja siunaamisen toimitti nuorempi tytär, pastori Sil- ja Forsberg.

Olen kuullut elämäni aikana monia siunauspuheita. Parempaa en. Se oli viisas ja lämmin. Se oli laajoja nä- köaloja sisältävä ja läheinen. Siinä oli muistamista ja toivoa.

Paikalla oli Suomen kolme arkkipiispa, kaikki Hel- singin piispat, joitakin muitakin piispoja. Ja lukuisa määrä vanhoja pappeja. Ketään heistä ei kaivannut pu- hujan paikalle. Sitä vain mielellään kysyi, miksi vasta nyt, m.ksei jo aikaisemmin. Mutta hyvä niin, että edes nyt ja tästädes nainenkin saa palvella pappina.

Helsingin kirkossa ja kaupunki -lehdessä (21/88) jul- kaistu "Piispan hautajaiset" sivuaa myös pyhäjärveläisiä. Lehtemme maaliskuun numerossa esiteltiin Silja Forsber- gin "pyhäjärveläisyys" ja nimimerkki Puukirkon pappi on täysverinen pyhäjärveläinen: rovasti Matti Hakkarainen. (Tämä Reino Kukon lähettämä lehtileike julkaistiin Pyhä- järvi-lehdessä 6/88.)

Naispappeudesta

Vuonna 1988 vihittiin Suomessa ensimmäiset naispapi virkoihin. Liki kahdenkymmenen vuo- den aikana naispapi- ovat luontevasti otta- neet paikkansa maam- seurakunnissa. Tällä hetkellä teologisessa tiedekunnassa naiset ovat enemmistönä, hei- tä on 2/3 osa opiskeli- joista.

Tulevaisuudessa nai- sia tulee yhä enenevästi toimimaan seurakun- nissa. Seurakuntalaiset, jotka valitsevat papi- virkoihin, ja maksavat myös heidän palkkansa, ovat olleet enemmistö- nä tyytyväisiä nykyiseen käytäntöön. Tavallisille seurakuntalaisille papi- n sukupuolella ei ole mer- kitystä. Joissakin seura- kunnissa on kuitenkin

miespappeja, jotka ei- vät hyväksy naispap- peutta, eivätkä suostu toimittamaan jumalan- palvelusta eikä muita kirkollisia toimituksia naispapiin kanssa.

Piispainkokous on nyt tehnyt selkeän pää- töksen. Seurakunnissa täytyy kaikkien pappien pystyä toimimaan yhti- eistyössä myös nais- pappien kanssa. Jos miespappi edelleen kieltäytyy yhteistyöstä, hänen täytyy erota vi- rastaan. Yhteistyön täy- tyy toimia kitkattomasti ensi kesäkuusta läh- tien.

Avainasemassa ovat kirkkoherrat, joiden tehtävänä on toteuttaa piispainkokouksen pää- tökset.

SALME RINTALA

Talvisodan sankarivainajat Vpl. Pyhäjärvellä

Nimi	sot.arv	joukko-os.	synt.	kuolinaika	kuolin t. haav.paik-ka	mihin haudattu
Henttonen Sulo	tykkimies.	Kan.Lo/L	02.12.1914	04.02.1940	Kaarnajoki	Pyhäjärvi
Hämäläinen Arvo	luutnantti	2/Er.P 6	17.07.1910	27.12.1939	Kelja	Pyhäjärvi
Ijäs Arvi	sotamies	JR 21	17.10.1911	22.02.1940	Taipale	Pyhäjärvi
Komulainen Kalle	tykkimies	Kan.LO/LMe.P	03-09.1908	04.02.1940	Kaarnajoki	Pyhäjärvi
Kouvo Tauno	sotamies	8.Työk	28.08.1898	20.3.1940	30.SotaS	Kuortane
Kuisma Teuvo	tykkimies	RT3/Kan.L oLaatMeriP	21.04.1011	30.12.1939	Järisevä	Pyhäjärvi
Kukko Toivo	kersantti	"	06.06.1908	31.12.1939	Järisevä	Pyhäjärvi
Lappalainen Toivo	sotamies	7/JR 19	05.09.1912	19.02.1940	Terenttilä	Pyhäjärvi
Maaranen Eero	sotamies	RT3KanLoH /LMe.P	04.09.1914	01.12.1940	Konevitsa	Pyhäjärvi
Murotie Jorma	sotamies	JR 41	12.09.1919	21.02.1940	Ilomantsi	Pyhäjärvi
Renfors Emil	työvelv.		16.5.1882	13.03.1940	Hiitola	Hiitola
Toiviainen Tuomas	sotamies	II/JR 63	13.03.1911	21.02.1940	Taipale	Pyhäjärvi
Hynninen Toivo	rakuuna	7/JR 34	13.03.1904	02.03.1940	Kollaa	Pyhäjärvi
Kaasalainen Matti	sotamies	JR 4	17.02.1907	06.03.1940	Vuoksenranta	Alavus
Viitala Eeli	sotamies		12.06.1899	12.03.1940	?	Pyhäjärvi
Väliho Reino	ylikersant.	RT#/Os. Rikama	10.01.1897	29.6.1940	SotaS, Utti	Töysä

Talvisodan sankarivainajista Suomen Kuvalehden 1941 ilmestynyt muistojulkaisu "Vapautemme hinta" kertoo kunkin pitäjän sankarivainajien henkilötiedot useimpien kohdalla valokuvalla varustettuna. Vpl. Pyhäjärven kohdalla kirja tuo esiin 15 isännän puolesta kaatunutta pyhäjärveläistä.

Myöhemmin eri tietolähteet saattavat antaa hieman toisenlaisenkin lukeman. Itse olen tarkastellut netistä puolustusvoimien "Suomen sodissa 1939–1945 menehtyneiden tiedostoja" pitäjittäin. Tiedot pystyy pitäjittäin katsomaan synnyinkunnan, asuinkunnan, kotikunnan tai hautauskunnan

perusteella. Erikseen tästä tiedostosta ei käsitykseni mukaan voi etsiä talvisodan tai jatkosodan sankarivainajia. Myöskin yksittäisen sukunimen perusteella voi yrittää hakua, jolloin nimet tulevat etunimen mukaan aakkosjärjestykseen josta esim. syntymäajan perusteella voi mennä lähemmin

tarkastelemaan klo. tietoa.

Poimin puolustusvoimien luettelossa seuraavat talvisodan sankarivainajat joiden kotipaikka on ollut Vpl. Pyhäjärvi. Tämänkään luettelon ei missään tapauksessa tarvitse olla täydellinen ja pyydän anteeksi jos joku on jäänyt pois.

REINO ÄIKÄ

Paljon tavaraa jäi Pyhäjärven asemalle.

Torikioskilta Amerikkaan

Tapanani on monasti kaupunkimatalla käydä torikioskilla kahvilla, sillä lappeenranta-aiset torikioskit tuotteineen ovat kautta maan tunnettuja.

Poikkesin taas viime viikolla erälle kioskille. Olin sillä hetkellä ainut asiakas mukava tyttö palveli. Puhuttiin niitä ja näitä. Mentiin sukuihin ja sukututkimuksiin. Kerroin, kuinka löysin internetin kautta Amerikan sukulaiset ja kuinka olen käynyt heitä katsomassa sekä miten sain itsellenikin vieraita sieltä.

Asianomainen myyjä sanoi olevansa kiinnostunut Kanadasta, jonne sukua on lähtenyt. Totesin, ettei se nyt niin suuri ongelma ole, ettekö jäljille pääse, sillä täytyy vain tietää, ketä etsii ja mistä ihmiset ovat lähteneet. Hän ei tiennyt muuta kuin paikakunnan ja sukunimen. Lupasin joskus vilkaista.

Se joskus oli Naistenpäivän varhainen aamuhetki. Nyt pitää hänen kanssaan jatkaa vielä oikean etunimen saamiseksi, mutta jäljillä ollaan.

Miksi sitten kirjoitan tätä juttua lehteenne? Minulle pongahti samansukuniminen henkilö Vpl. Pyhäjärveltä ja löysin tietoja merten takakin. Ehkä joku lukijoista tietää enemmän hänestä ja hänen perheestään. Ehkä hänen elämästäänkin "Suuressa Lännessä"?

Nimihaulla minulle tuli vastaan vuonna 1865 Ryhmäkylässä syntynyt Tuomas Paajanen, joka lähti Amerikkaan v. 1907. Hän oli avioitunut 1891 Maria Rampan kanssa. Avioliitosta oli ainakin lapset; Ylli, Antti, Anna Kaisa, Henrik ja Aina Heleena. Mahdollisesti oli muitakin lapsia. Eräs Anna Paajanen lähti myös Amerikkaan. Oliko hän tämän perheen Anna? Ikä ainakin sopii.

Yleensä perheen isä lähti ensin ja sitten muu perhe seurasi. Tässä kohden en

löytänyt merkintöjä. Saatohan olla, että muu perhe jäi kotimaahan. Naiselle ei ollut harvinaista olla "Amerikan leski".

Omasta lapsuudestani muistan, kuinka erästä perheen isää odotettiin kotimaahan. Hän oli lähtenyt Kanadan metsätyömaalle, kun pojat olivat pieniä. Puoliso hankki itselleen ja kolmelle pojalle elannon, miten vain pystyi. Tuli sota. Pieni tupanen Karjalassa menetetttiin. Sodan käyneet pojat asettuivat omille paikoilleen ja yksinäinen vanha äiti silloiseen kotipitäjääni. Jopa eräs isoäitini entinen naapuri Amerikasta kirjoitti, joko Anttooni-puoliso on tullut Suomeen, kun niin kovasti odotetaan. Viimein hän tuli. Yhdessä vaimonsa kanssa he rakensivat pienen punaisen mökin, jossa minäkin monet kerrat kävin kirkkomatkoilla kahvilla.

Ihmettelin aina kuinka puuhellalla keitettiin kahvi lasisessa kahvipannussa. Se oli Amerikan tuliainen. Toinen tuliainen oli sänkyseinälle ripustettu kuva suurten hevosten vetämästä valtavasta tukkikuormasta. Kuva oli Anttoonin metsätyömaalta. Ei hän puhunut paljon Kanadan elämästä, mutta Karjala ja muistot sieltä olivat tärkeitä. Etenkin hevoset. Olin kiitollinen kuulija, sillä jo silloin 10-vuotiaana minulla oli selkeä ammattitavoite; maa-kotieläintalous.

Vanhukset ovat nukkuneet pois jo kauan sitten. Heidän pikkukotinsa on väistynyt rivitalon tieltä. Käydessäni lapsuuteni ja nuoruuteni kotipitäjän kirkkomaalla poikkeen viemään heidän haudalleen kukat.

Hoitihan tämä ahkera karjalaisemäntä mammani hautaa niin kauan, kun kykeni. Nyt on minun vuoroni. - Heidän tietoonsa ei tullut koskaan se, että minä saavutin tavoitteeni.

P.P.

Terveisiä Espanjasta

Asociacion Finlandesa Suomalaisen teatteripiirissä, Fuengirolassa, on myös Vpl. Pyhäjärveläisvoimia. Osmo Juvonen Enkkuan-Ylläpää-sukujuurinen ja Viljo Paajanen Yläjärvi-Ylläpää osallistuivat tähän talviseen näytelmään näytelijöinä sekä Osmon puoliso Rauni Nousiainen tekstinvalvojana.

Piirin vetäjä, harrasteteatteriohjaaja Maili Suutari lie-nee Lounas-Suomen karjalaispiireille tuttu lukuista ohjauksistaan ja runonlausunnoistaan. Vanhin näyttelijä on yli 80-v eikä kukaan ole alle 65-v.

Suomelassa toimii myös

Osmo (kesk) ja Viljo rooliaisuissa sekä kuiskaaja Rauni.

ohjelmaryhmä "kestojoitlaa", joka tanssin avulla esittää suomalaista kansanmusiikkia ja uudempaakin sanoitusta. Rauni, Osmo ja

Viljo ovat tässäkin ryhmässä olleet mukana. Pojat ovat mm. esittäneet can-can ja Rauni oli mukana pesäpallojoukkueessa. Talvi alkaa

olla jo ohitse ja nenä haistelee pohjoiseen meneviä tuulia. Niiden mukana saavumme taas Koti-Suomeen. VILJO PAAJANEN

Rippikoulua 1939

Matti Pohjolainen Äetsästä kertoi aloittaneensa poikien rippikoulun Vpl. Pyhäjärvellä syksyllä 1939. Rippikoulu jäi sodan johdosta Pyhäjärvellä kesken ja Mattikin pää-

si rippile evakossa Töysässä. Matti tiedustelee onko muuta 1939 rippikoulun aloittaneita poikia elossa, jos on niin Matti pyytää ottamaan yhteyttä puh. 03-513 3737.

Evakkomatkalla meiltä varastettiin hevonen

Yläjärveltä oli jo suurin osa lähtenyt evakkoon, myös sisareni. Olin 10-vuotias ja äitini kanssa vielä kotona. Ei kuitenkaan kulunut kovin pitkää aikaa, kun naapurin isäntä tuli ilmoittamaan, että meillä on tunti aikaa koota tavarat rekehen ja ajaa Yläjärven koululle. Teimme kiireesti muuttokuorman. Valjastimme kaksi hevosta, joista toinen oli vielä varsa. Sidoimme sen köydellä emän valjaisiin. Rekeen lastattiin jauhosäkki, lehmät sidottiin reen perään. Kaappasimme vielä tärkeimpiä papereitamme sekä pito-vaatteita.

Yläjärven koululta matka jatkui Salitsaranan koululle. Sinne oli matkaa 12 kilometriä. Matkassa oli paljon muitakin. Oli syystalvi. Lumen alla oli jäätä, minkä vuoksi lehmät liukastelivat

tiellä. Jonkun hieho karkasi metsään ja sitä ei saatu kiinni.

Ensimmäinen Salitsaranan koululla vietetty yö on jäänyt mieleeni lähtemättömästi. Karja yöpyi ulkona ja ihmiset asettuivat yöpuulle koulun lattioille. Vanhemmat ihmiset valittivat kovaa kohtaloa ja kaikkia askarrutti, mitä on edessä. Muistan miten metsäpirttiläinen nuori tyttö lauloi heleällä äänellä "Metsäpirtti pienoinen."

Olimme koululla kaksi päivää ja sitten käskettiin lähteä Käkisalmeen. Sinne oli kotoani 40 kilometriä. Siellä pysähdyimme kahdeksi kolmeksi päiväksi. Ihmisiä vaivasi epätietoisuus, sillä kukaan ei osannut sanoa saammeko palata kotiin, kuten monet uskoivat siinä vaiheessa. Odotus

päätyi siihen, että meidät lastattiin eläimiseen päiviin harkävaunuihin, jotka lähetettiin matkalle halki Suomen. Sitä ennen sattui ikävä tapaus. Hevosemme hävisi Käkisalmen asemalla ja sitä ei löytynyt mistään, vain varsa oli jäljellä.

Harkävaunuissa oli kylmä, vaikka keskellä lattiaa paloi kamina. Vaunuihin mahtui paljon väkeä, sillä niissä oli välilaveri. Ihmiset voitiin sijoittaa kahteen kerrokseen. Laskin, että meidän vaunussamme oli sata henkilöä. Oli ahdasta. Nukuimme limittäin ja lomitain ja samalla lämmitimme toisiamme. Evakkojunat olivat pitkiä ja liikkuvaita. Meidän junassa sanottiin olleen 52 vaunua. Molempiin päihin tarvittiin veturit, toinen veti ja toinen työnsi. Eläimet olivat eri

vaunuissa ja niillä oli hoitajat.

Juna pysähteli usein. Ihmiset eivät tienneet missä kulloinkin oltiin tai mikä olisi määränpää. Matkaa tehtiin viikko, kenties kauemminkin. Lopulta juna päättyi Kokkolaan, Pohjanlahden rannikolle, ruotsinkieliselle alueelle.

Juna purettiin ja muistan, että eläimiä oli niin paljon, että kaikki Kokkolan aseman puomit olivat täynnä karjaa. Tulijoiden sijoittaminen eri majapaikkoihin oli paikallisille asukkaille kova urakka.

Kuljimme Kokkolassa osuusteurastamon ohi. Sen työntekijät seurasivat ikkunoista matkaamme. Teurastamolta juoksi luokseni nainen ja pani käteeni lenkkimakkaran palan. Häntä ilmeisesti säälitti pieni leh-

mä ajava poika. Makkara maistui mahdollittoman hyvältä evakkopojan suussa.

Meidät äidin kanssa sijoitettiin Furu- nimisen talon piharakennukseen. Furun isäntäväki oli ystävällistä. He osasivat auttavasti suomeakin. Karja sijoitettiin muualle.

Sisareni palasivat omalta evakkomatkalta luoksemme Alavudelta ja kertoivat kuulensa, että kadonnut Tähtihevosemme on Alavudella eräässä talossa. Siitä paikasta äiti lähti tarkistamaan tilannetta. Talossa suhtauduttiin hyvin tylstä siirtolaisemme. He kertoivat ostaneensa hevosen 500 markalla, eivätkä halua näyttää sitä vieraille.

Äitiä kohtelu sisunnutti sen verran, että hän meni paikkakunnan poliisin puolelle ja kertoi hevosemme

kohtalosta ja antoi tarkat hevosen tuntomerkit. Äiti palasi taloon poliisin kanssa, ja kun he keskustelivat tallin ulkopuolella, hevonen vastasi hirnumalla kuultuaan äidin äänen. Talonväen oli poliisin vaatimuksesta päästettävä äiti talliin. Poliisi totesi samalla hevosen olevan täsmälleen sen näköinen kuin äiti oli kuvailut.

Tähti-rukka oli todella kurjassa kunnossa. Sitä oli hoidettu huonosti. Talonväki lupasi maksaa äidille hevosesta toiset 500 markkaa, mutta äiti ei suostunut kauppoihin. Poliisin luvalla hän toimitti hyvän palvelijan teurastamoon. Siihen päätyivät sodan ja pahojen ihmisten aiheuttamat kärsimykset hevosestamme.

SULO RAMPA

Sortanlahdesta lähdettiin kesken leivänpaiston

Marraskuun 30. päivänä 1939 elettiin normaalia elämää. Äidillä oli leivinuuni lämpiämässä, leivän mykyjä pöydällä, kun kaikki yhtäkkiä muuttui. Meitä vastaan olevasta esikunnasta sotilaat tulivat sanomaan, että tunnin kuluttua pitää olla kansakoulun luona. Linja-autot tulee hakemaan. Voi vain arvailla, minkälaisia ajatuksia päässä pyöri. Kaikki oli jätettävä ja lähdettävä kohti tuntematonta. Äiti sanoi sotilaille: "Lämmittäkää uuni, paistakaa leivät ja syökää ne!"

Sotilaat olivat pahoillaan lähdöstämme ja lohduttivat, että ei teidän tarvitse kauaa olla, pian pääsette takaisin. Äiti oli usein tarjonnut heille kahvia ja lämpimäisiä. He olivat jo käyneet tutuiksi siinä naapurissa ollessaan. Eräs heistä sanoi: "Menkää meille, sanokaa, että minä

käskin. Siellä on kyllä tilaa." Se oli ystävällisesti sanottu, mutta oli mentävä sille sijoituspaikkakunnalle, mihin oli kukin määrätty.

Meillä oli neljä lasta. Minä olin vanhin (12). Pidin huolta kahdesta nuoremasta ja eväskassista. Äidillä oli vauva hoidettavana. Meille lapsille laitettiin nimilaput kaulaan siltä varalta, jos sattuisimme häviämään.

Meidät vietiin ensin Käkisalmeen, jonne oli samana syksynä valmistunut uusi koulurakennus. Siellä oli kaikki ikkunat peitetty ja laitettu olkia lattialle. Siellä vietimme ensimmäisen yön kuin sian porsaat.

Sitten pimeässä harkävaunuissa köryyteltiin olkien päällä talvipakkasella. Siellä pimeässä eläinvaunuissa oli sairaita, jotka valittivat, ja vanhuksia nurkkaan käpertyneinä. Vauvakin syntyi si-

Sortanlahti ilmasta nähtynä.

nä sekamelskassa. Ei se katsonut aikaa eikä paikkaa. Ilmahälytyksiä oli yhtenä pommikoneet lentelivät. Sen ajaksi juna pysähtyi metsäisellä alueella. Jossain hiljaisilla asemilla lotat tarjailivat hernerokkaa. Kaikki eivät saaneet sitäkään. Oli oltava omien eväitten varassa.

Vihdoin muutaman päivän perästä juna pysähtyi jälleen, nyt Etelä-Pohjanmaalle, Tuurin asemalle. Sieltä meidät siirrettiin kuorma-auton lavalla Holkon kylän koululle, jossa opettaja laittoi meille ruokaa. Nukuimme siskonpetillä luokan lattialla. Meidän perhe sai nukkua opettajan korokkeella vauvan kanssa. Päivät kuluivat koti-ikävässä, odotellessa seuraavaa siirtoa.

SUOMA SAARINEN

Ruotsin apu Suomelle talvisodassa

Ruotsalainen sotaveteraani ja Suomen ystävä Orvar Nilsson kertoo kirjassaan När Finlands sak blev, Ruotsin antamasta avusta talvisodan aikana. Ruotsista ja muista Pohjoismaista tuli suuret määrät monipuolista apua. Puuttumatta ruotsalaisten sotilaiden toimintaan, olen referoinut muutamia avun muotoja.

Talvisodan aikana Suomeen tuli ammatitaitoista työvoimaa. Ruotsista ja Tanskasta tuli noin 2000 metallityöläistä, työnjohtajia ja insinööriä osallistumaan suomalaisen sotatarviketuotantoon. Sotatarvikkeet muodostivat vapaaehtoisia vielä tärkeemmän osan Ruotsin antamasta – joko luovuttamasta tai myymästä – avusta. Ruotsalaiset aseet, amukset, ilmatorjunta- ja panssarintorjunta- ja kent-

tätykät sekä kiväärit, lentokoneet ja muut aseet vaikuttivat merkittävästi sodan tapahtumiin. Marsalkka Mannerheim totesi sodan päätyttyä, että ilman sitä aulista apua, jota Ruotsi ja länsivallat ovat meille aseiden ja varusteiden muodossa antaneet, meidän olisi ollut mahdotonta näin kauan taistella vihollisen lukematomia tykkejä, hyökkäysvaunuja ja lentokoneita vastaan.

Lääkintä- ja sairasapua Suomi 224 lääkärin ja sairaanhoitajan muodossa. Heidän tehtävänään oli auttaa siviili- ja sotilassairaaloihin. Lisäksi Suomi sai huomattavan määrän ambulansseja sekä hevosambulanssin, jonka työsarja oli raskas: yhteensä 670 sodassa loukkaantunutta hevosta tuotiin hoidettavaksi.

Ruotsin erilaiset keräykset

tuottivat yhteensä 104 miljoonaa kruunua. Ruoka-apua noin kaksi ja puoli tonnia, vaateapua kertyi lopulta 3 456 tonnia, yhteisarvoltaan 17 miljoonaa kruunua. Centrala Finlandshjälpen (Suomen avun keskus) tuotti 40 miljoonaa kruunua, jotka luovutettiin Suomelle.

Ruotsin valtiopäivät myönsi miljoonan kruunun avustuksen, jolla yhteensä 400 sotainvalidia sai kuntoutusta ruotsalaisissa sairaaloissa. Humanitäärisen avun taloudellinen arvo nousi talvisodan aikana 400 miljoonaa kruunua.

Nämä olivat Nilssonin muistamia asioita. Toki apua tuli runsaasti enemmänkin. Meidän karjalaisten evakointiinkin saatiin mm. erilaista kuljetuskalustoa, junia ja kuorma-autoja.

SALME RINTALA

Karjalan historiaa venäjäksi

Venäläisen Kotiseutuyhdistys Kareljan jäsenistä moni osaa suomea ja he ovat kääntäneet useita Kannaksen pitäjähistorioita venäjäksi. Yhdistyksen puheenjohtaja Jevgenij Balasov on ahkeroinut eniten. Hänen käännöksiään ovat Kivennapa - Terijoki, Uusikirkko, Kanneljärvi-Kuolemanjärvi, Koivisto, Valkjärvi-Vuoksela ja Johannes. Dimitri Shitov Sakkolara Rautu ja Dimitri Orehov Muolaa-Äyräpää ja Metsäpirtti.

Tällä hetkellä Shitovilla ja Orehovilla on työn alla Pyhäjärvi-Räisälän historia. Shitov asuu inkeriläisyytensä vaimonsa kanssa Suomessa ja hän kävi lainaamassa minulta niin Pyhäjärven Historian kuin kaikki Pyhäjärven kyläkirjat. Tietysti kyselin kirjojen menestystä, vastaanotosta ja monesta muusta. -

Yksittäisen kirjan painosmäärä on noin 1000–2000 nide. Jos menekkiä on, niin lisää painoksia on helposti saatavissa. Kirjoja ostavat nykyiset paikalliset ja kesäasukkaat. Yliopistojen historian opiskelijat, opettajat ja monet muut. Kirjoja on mm. Käkisalmen museossa. Kannaksen koulujen lainastoissa ja opettajilla. Kaikki ovat menneet hyvin kaupaksi.

Mitä kielteisyttä ei ole suuremmin näistä kirjoista tullut. Joku yksittäinen on saattanut kritisoida: "Onko aivan totta, että täällä olisi ollut asiat niin hyvin kun kirjoitit, vai keksitkö omasta päästä? Tämähän lietsoo vihaa Venäjän ja Suomen välillä ja Karjalan palauttamista. Ovatko suomalaiset palkinneet sinut hyvin? Tietysti mies sai vastauksen. Kaikki teksti on historiallista fakta-

tietoa. Teoksilla ei ole mitään tekemistä Karjalan palautuksen kanssa. Suomessa hyvin harva tietää, että tällaisia kirjoja on yleensä olemassa. Nämhän on kirjoitettu venäjäksi ja painettu Venäjällä, eihän suomalaiset niitä osta. Suomesta ei ole tullut minikäänlaista palkkiota.

Mikä sai teidät kääntämään näitä historioita kirjoja? – Karjala on meidän venäläisten nykyistä kotiseutua. Ja yhdistyksenä meitä kiinnostaa Karjalan historia. Venäjällä Kannakselta ei ole minikäänlaista historiallisesta tietoa ja oli jopa aikoja, ettei sen menneisyydestä saanut edes puhua. Nyt suomalaisten matkajien myötä Karjalan historia on avautunut venäläisillekin. Me täydennämme sitä tietoa kirjojen avulla. Näin siis Dimitri Shitov.

SALME RINTALA

Hereillä ollaan

Terve taas. Eipä olla lehden palstoilla tavattukaan mo-
neen kuukauteen. Siitä huo-
limatta Pyhäjärven koulupi-
rin kirjahanke on koko ajan
rakentunut eteenpäin.

Puheenjohtajalta meni
kolmatta kuukautta vanho-
jen Pyhäjärvi-lehtien luke-
misessa. Samalla hän sai
elää lehden kirjoittajien
kanssa uudelleen "evakko-
polkujen" iloa ja suruja so-
danjälkeisessä Suomessa.
Mutta vaiva kannatti. Paljon
löytyi kirjahankeeseen täy-
dennystä ja uutta tietoa mo-
nen perheen taipaleelta.

Myös Kuntajaosto on teh-
nyt kovasti töitä ja saanut
kokoon runsaasti aineistoa
koulutoimen vaiheista Py-
häjärven eri järjestöjen
toiminnasta. Samoin kaikki

toimikunnan jäsenet autta-
neet tietojen keruussa.

Koko Kirjatoimikunnan
kokouskin pidettiin tammi-
kuussa ja seuraava kokoon-
tuminen on vuorossa taas
huhtikuun lopulla.

Kiitoksia myös kaikille tie-
tojen ja valokuvien lähettä-
jille. Olette tehneet arvokas-
ta työtä koottessanne aineis-
toa perheenne ja sukunne
elämästä tallennettavaksi
tuleville sukupolville.

Se kyllä mieltä murehdut-
taa, kun monet ovat luvaneet
lähettää tietoja ja valo-
kuvia, eikä niitä sitten tule-
kaan. Jonkun perheen tie-
tojen pois jäänti kirjasta voi
olla myöhemmin suuri pet-
tymys monelle kirjan luki-
jalle, mutta ennen kaikkea
juuri tämän perheen tulevil-

le jälkeläisille.

Vyönkiristystä

Kirjatoimikunnan rahas-
tonhoitaja on hoikka poika
olemassaan. Nyt on kuiten-
kin vaara, että Antti joutuu
kiristämään vyötä liikaa, el-
lei Kirjatoimikunnan tilille
jostain ilmaannu euroja li-
sää. Vaikka töitä tehdäänkin
talkoilla, pakollisia kuluja
silti syntyy, joiden maksa-
miseen tarvitaan euroja.
Löytyisiköhän vanhoista tai
nuoren polven "pyhäkyl-
löisistä" sellaisia asian tär-
keyden ymmärtäviä henki-
löitä, jotka elintasostaan
tinkimättä voisivat lahjoit-
taa ylimääräisiä euroja
Kirjatoimikunnan tilille.
Ettei Antin vyö kiristyisi lii-

kaa. Tässä tilinumero, jo-
hon lahjoitukset voi lähet-
tää: Pyhäjärven kp. kirjatoi-
mikunta, VSOP - Kiikan
konttori, 514503-49724.

Kartoista

Tiedoksi saatettakoon, että
Pyhäjärven koulupiirin kart-
taa on vielä joitakin kappa-
leita varastossa. Tämän kar-
tan kokoaminen tehtiin tal-
koilla. Kartta valmistui 1993,
eikä siitä varmaankaan ote-
ta uusintapainosta. Kartta
on arvokas merkkipäiväläh-
ja esim. suvun nuoremille
jäsenille. Karttaa voi tilata
Reini Kulkolta, osoite Hei-
kinkuja 9, 38200 Vammala,
puh. 03-514 3566, 044 033
0462. Myös Eino Kallosetta
(p. 014-674 228) ja Veikko

Karvoselta (p. 03-513 0264)
voi karttaa kysyä. Tämän
hienon kartan hinta on vain
12 euroa + lähetyskulut. Ja
huomauttaa: Myös kartan
ostolla olet kartuttamassa
kirjarahastoa.

Koulutielle

On huomattu, että Kirjatoi-
mikunnan vetäjä on täyden-
nyskoulutuksen tarpeessa.
Ettei "vanhalle" koulumatka
tulisi rasitukseksi, muuttaa
Toivo uuteen asuntoon läh-
emmäksi koulua. Kun lä-
hetätte tietoja tai kuvia Py-
häjärven koulupiiriin

kirjaa varten, huomioikaa
puheenjohtajan uusi osoite
on 1. 4. 2006 alkaen: Toivo
Hinkkanen, Koulutie 1 as 1,
38300 Kiikka. Puhelinume-

rot 050 342 5027 tai 03-513
5616 ja sähköpostiosoite -
larjava@kopteri.net - säily-
vät entisinsä.

Ja huomauttaa: tämä
osoiteenmuutos ei ole ap-
prillipila, vaan totisinta tot-
ta.

Siunatuksi lopuksi Läm-
pimät kiitokset kaikille kir-
jahanketta tukeneille. Joko
aineistoa tai euroja lähettä-
mällä.

Ja vielä harras toivomus:
Aika alkaa loppua. Lähettä-
kää puuttuvat tiedot ja valo-
kuvat ensi tilassa. Sekä Eu-
rojen mieluimmin heti ei-
kä vasta viidestoista päivä.

Lämmintä ja virkistävää
kevättä kaikille Pyhäjärvi-
lehden lukijoille toivottaan.
PYHÄJÄRVEN KOULUPII-
RIN KIRJATOIMIKUNTA

Kurkistus salaperäiseen matkalaukkuun

Kukapa meistä ei joskus olisi
ollut tilaisuudessa kurkista-
maan jonkun toisen ihmisen
jälkeensä jättämään pulle-
aan kirjekuoreen, pahlavai-
tikoon tai matkalaukkuun.
Tällainen tapahtuma tuli
eteen Hanna Lahdenojalle ja
Tommi Sianojalle Äetsän Kii-
kassa. He osivat pari vuotta
sitten parikymmentä vuotta
kylmillään ja täysin asumato-
mana olleen karjalaista-
lon. Tilan ja sille rakennetun
hirsisen talon omistajina oli-
vat olleet Vpl. Pyhäjärven
Alakylästä olleet Äijön si-
sarukset Anna Maria ja Elisa.

Oston jälkeen talossa si-
sällä olleet silmämääräisesti
romua olevat tavarat oli kan-
nettu pihalle ja poltettu. Osa
tavaroista oli säilytetty ja
siirretty ulkorakennuksen
varastoon. Seinällä ollut kar-
jalaisille myönnetty uuden
talon kunniakirja otettiin
talteen samoin talon ullakol-
la ollut kulunut ruskea mat-
kalaukku, joka ensisilmäyk-
sellä näytti sisältävän vain
papereita.

Kun taloa oli sitten remon-
toitu ja muutettu jo asu-
maankin alkoi matkalaukun
sisältö kiinnostaa ja Hannan
isä puhui salaperäisestä
matkalaukusta huittislaisille
Jorma Kuroselle, joka puo-
lestaan otti yhteyttä allekir-
joittaneeseen ja eräänä hel-
mikuisena päivänä pojat
matkasivat Äetsään heille
annettuun osoitteeseen.
Hanna Lahdenoja oli vain
yksin kotona ja taloon tutus-
tuminen jälkeen Hanna kan-
toi matkalaukun pöytänsä ja
paperien tutkailu alkoi.

Suurin osa papereista liit-
tyi Äijön sisarusten sukuun
ja maanhankintalain mukai-
sen tilan rakentamisen ai-
kaan. Vanhin asiakirja oli
lainhuutotodistus, jonka
mukaan Onni Äijö oli saanut
lainhuudon 11/16 tilaan
RN:o 51 Pyhäjärven pitäjän
Kahvenitsan kylässä. Lain-
huutoa oli edeltänyt kaup-
pakirja, joka oli allekirjoitet-
tu 20. 6. 1924 ja jossa kaup-
pakirjassa Onni Äijö oli osta-
nut äidiltään Katri Äijöltä ja
sisareltaan Maria Äijöltä ja
veljeltään Antti Äijöltä osu-
det ko. tilaan.

Asiakirjassa kiinnittyi

Jorma Kuronen ja Hanna Lahdenoja tarkastelemassa salaperäisen matkalaukun sisältöä

huomio lainhuudon liitte-
nä olevaan papinkirjaan,
jonka oli 21. huhtikuuta 1925
allekirjoittanut Emil Linde-
gren, Pyhäjärven kirkkoher-
ra. Uusi tieto Reino Äikälle
tuntui olevan se, että Vpl. Py-
häjärven seurakunta kuului
tuolloin (1925) Savonlinnan
hiippakuntaan. Virkatodis-
tuksesta ilmeni, että talolli-
nen Kahvenitsasta N.ro 5
Tuomas Tuomaanpoika Äijö
oli syntynyt 22. 3. 1855 ja
kuollut 24. 8. 1919. Puolison-
sa oli Katri Juhontytär Luuk-
kanen ja hän oli puolestaan
syntynyt 9.8.1860 ja vuonna
1925 Katri oli edelleen elosa.
Avioliitto oli tapahtunut
7.10.1877 ja avioliitosta oli
syntynyt peräti 12 lasta. Näi-

hin lapsiin kuuluivat nyt pu-
heena olevan kiinteistön ai-
kaisemmat omistajat Anna
Maria Äijö synt. 16. 9. 1883 ja
Elisa synt. 24.10.1887.

Kun molemmat viimeksi
mainitut olivat vailla rintap-
erillisiä heidän kuoltuaan
alkoikin monikoinen suuri
operaatio, kun kaikista ns.
toissijaisista perillisistä ja sa-
malla talon myyjistä piti saa-
da selvitys. Valtakirjoja ja su-
kuselvityksiä tarvittiin usei-
ta kymmeniä. Osa myyjistä
oli Amerikkaan muuttaneen
6. 9. 1878 syntyneen Tuomas
veljen perillisisiä.

Aikanaan lainhuuto
myönnettiin ja näin uusien
omistajien paperiasiat tuli-
vat lopullisesti kuntoon.

Anna Maria ja Elisa olivat
aikoinaan toimineet Alakyl-
än puhelinkeskuksen hoita-
jina ja matkalaukussa oli
mm. maisteri Impi Wiikan
Pyhäjärven historiaa varten
lähettämää tiedustelu kes-
kuksen hoitamiseksi.

Monien muiden paperei-
den joukosta löytyi myöskin
sukulaisten välistä kirjeen-
vaihtoa. 26.1.1947 mm.
Huittisista lähetetty kirje
Elisalle, jossa tuodaan terve-
isiä sukulaisilta ja kerro-
taan Huittisissa ja Sirossa
olevista siirtolaisista ja hei-
dän elämänsä muistoa.

Ulkopuoliselle vieraan ih-
misen paperit ovat monesti
mitätönsanomattomia mutta
esim. sukutukijat ja muut
asian harrastajat saattavat
saada tärkeitä tietoja. Tässä-
kin matkalaukussa oli lisäksi
mm. korvausasiakirjat, joi-
den alkuperäiskappaleet
ovat jokaisen pyhäjärveläi-
sen osalta kansalliskirjasto-
sa Helsingissä.

Talon nykyiset omistajat
ovat tehneet Äijön tyytöjen
talossa suuren remontin. Aino-
astaan hirsikehikko on alku-
peräistä tekoa. Tämänkin
osoittaa ettei kaikki vanha
rakennuskantakaan ole hä-
vitettävää, vaan siitä saa-
daan nykytekniikalla korjat-
tua uutta vastaava asunto.
REINO ÄIKÄ

Säkkijärvi-lehti N:o 2, keskiviikkona
helmikuun 15 p:nä 1956 kirjoittaa:

Pyhäjärveläisille oma lehti

Uusi pitäjälehti "Pyhäjärvi"
on nähnyt päivänvalon tam-
mikuun 26 päivänä.

Lehden ilmestyminen on
ilmaisu karjalaisuuden elä-
misestä ja vaalisesta
uusilla asuinpaikoilla, sillä
kaikkien karjalaisten toivo
Karjalan takaisinsaamisesta
elää yhä. Toivottavasti tämä
toive toteutuu pian. Onhan
porkkaloistenkin toive ko-
tiseutunsa takaisinsaami-
sista toteutunut, miksei siten
karjalaisten toive toteutu-
isi.

Tässä yhteydessä on syytä
poimia muutamia lauseita
"Pyhäjärven" ensimmäisestä
numerosta. Näin kirjoittaa
lehden toimittaja Jalmari
Pusa:

"Yhtä hyvin kuin sitkeä työ
on saattanut säätömiehen
elinvoimaiseksi ja tunnuste-
tuksi, yhtä päättävästi ovat
pyhäjärveläiset rakentavat
voimat päättäneet ryhtyä
lehtemme ympärille ja suo-
raastaan velvoittaneet sitä ylä-
pitämään. Tämä on velvoi-
tus, joka on otettu vastaan.
"Pyhäjärvi" lähtee vuositai-
paleelleen tietoisena vai-
keuksistaan, mutta tietoisena
myöskin tehtävänsä oi-
keutuksesta. Tehkää lehdestä
muiden evakkokuntien
lehtien tapaan luja yhdyssil-
ta, jolle on turvallista raken-
taa vastaisia kohtaloitamme
varten".

Samassa lehdessä kirjoit-
taa Martti Tenkanen:
"Mekin kaipaamme yhtey-
den ylläpitäjää ja mielen ko-
hennusta ja uutta innoa tu-
len virittäjää, mutta me tar-

vitsemme lehteä muussakin
merkityksessä. Oman leh-
temme kautta tutustumme
paremmin toinen toiseem-
me, niinhinkin, jotka ovat jää-
neet ennestään vierasmaami-
ksi. Me nuoremmat tutus-
tumme vanhempien mie-
lialoihin, kokemuksiin ja nä-
kemyksiin ja voimme niistä
saa paljon rohkaisua ja
oppia elämämme taistelui-
hin. Tämä lehti siis välittää
meille nuoremmille sen kar-
jalaisen perinnön, joka
muuten menisi vanhemman
polven kanssa hautaan. Ei
kukaan epäile sitä, etteikö se
olisi meille melkoinen men-
netys kaiken muun lisäksi".

Ja näin Matisalkan Kukon
maisteripoika:

"Olin monta kertaa haa-
veillut jostain tällaisesta py-
häjärveläisestä yhdyssitees-
tä, mutta kun olen niin kau-
kana muista meikäläisistä,
niin tunsin itseni voimatto-
maksi. Olen ollut pahoillani,
etten ole kysynyt kanta-
maan edes kortta keoon
pyhäjärveläisyyden säilyttä-
misen puolesta. Ilomielin
ryhdyin avustamaan vakitui-
sesti lehteä".

Tässä muutamia lauseita
karjalaisten pitäjälehtien
"kuopuksesta" ja nuo
ajukset sopivat meille kaikille.
Säkkijärvi toivoo "Pyhäjär-
velle" menestystä ja onnea
karjalaisuuden ylläpitäjänä.

Juhlapäivänämme, 50 vuot-
ta myöhemmin, Säkkijärvi-
lehti haluaa onnitella lehte-
ämme Säkkijärvellyä synty-
neen Tyne Muurikan (o.s.
Autio) runon sanoin:

Synnyinseudulleni

On synnyinseutu paikka parhain,
sieltä on muistot ajoilta varhain.
Leikkipaikat niin rakkaat siellä,
on muistoissain ain' elon tiellä.
Sitä kuvaa ei mikään voi himmentää.
Se aina niin sydäntä lämmittää.

On synnyinseutu rakkain,
on paikka siunattu armahin.
Sen tähden tuikkeen aino loistaa
ja kultalanka murheet poistaa.
Viel' muistoissain elää saan,
mä synnyinseudullain uudestaan.
PAULA PENTTILÄ

Äijön tyytöjen talo on remontin jälkeen saanut aivan uuden ilmeen.

Tampereen seudun Vpl. Pyhäjärvi -kerhon vuosikokous

Kerhon puheenjohtajana jatkaa Laila Innanen. Kerhon sääntömääräinen vuosikokous pidettiin Vanhalla Kirjastotalolla 12. 2. 2006 alkaen klo 13. Todettiin että toiminta on hieman vilkastunut kerhossa, uusia jäseniä on saatu lisää. Pikkujouluun ja retkille osallistujien määrä kasvoi vuonna 2005 kiittävästi. Johtokuntaan saatiin Orivedelle muuttaneen Kari Sipposen tilalle Pirjo Kiiala, joka valittiin myös vuoden 2006 sihteereiksi. Helvi Kaltila jatkaa taloudenhoitajana ja muut johtokunnan jäsenet ovat Pentti Päiväläinen (varapuhj.), Marja-Kaisa Linnainmaa, Erja Siirtonen, Seija Lintula

(kerhon emäntä), Leena Kenttälä ja Kerttu Vesikko. Varajäsenet Elsa Kenttälä Ranta-aho ja Leevi Hietanen.

Kerho kokoontuu aina joka kuukauden toinen sunnuntai klo 13 Vanhalla kirjastotalolla, paitsi toukokuussa, jolloin Poriin tehtävä Kevätretki 25. 5. korvaa tarinatuokion.

Johtokunta toivoo että Tampereen seudulta pyhäjärveläiset ja heidän avio- puolisonsa tulisivat mukaan toimintaamme. "Yhdessä olemme enemmän kuin yksin." (Jäsenyys on ilmainen).

Valoisin mielin lähdemme uudelle toimintakaudelle!
L.I.

Oikaisu

Tarkkaavainen lehtemme lukija fil. maisteri Eva Hämläinen on aiheellisesti pahoittanut mielensä lehtemme nro 1/2006 olleista virheistä, joita tässä oikaisen: Päätoimittaja Jalmari Pusa s. 18. 8. 1895 Pyhäjärvellä, k. 27. 5. 1957 Turun Lääninsairaalsaa.

Päätoimittaja Kauko Hämläinen s. 8. 6. 1908 Pyhäjärvellä, k. 5. 6. 1989 Kiikassa.

Toimitussihteeri Eva Hämläinen s. 4. 5. 1930.

Anteeksi pyytään ja valitetaan tekemäni virheitä
ERKKI PÄRSSINEN

Menestystä hiihdossa

Somerolla pidetyissä karjalaisten hiihtokilpailuissa Raimo Huppunen voitti miehet 65 v. sarjan ja hänen tyttä-

rensä Hanna Peltonen oli naiset 35 v. sarjassa toinen.

Äetsän Karjalaiset ry. vuosikokous

Äetsän Karjalaiset ry piti vuosikokouksensa 1. 2. 2006 Keikyän Osuuspankin kokoustiloissa. Kokouksessa hyväksyttiin seuran toimintakertomus ja tilit edelliseltä vuodelta. Toimintaa oli ollut monella eri tasolla, oli käyty teatterissa, järjestetty lauluilta Kiikoissa ja opetettu kyökkäpelinkeitä siellä. Myös kolmen seuran Vammalan- Huittisten ja Äetsän Karjalaseurojen yhteistoiminta oli ollut tuloksesta.

Vuosikokouksen tärkeimmäksi asiaksi nousi yhdistyksen nimenmuutos asia. Kokous hyväksyi yksimielisesti nimen muutoksen. Seuran nimi on tästä lähtien Äetsän Karjalaseura ry. Samalla hyväksyttiin myöskin seuran uudet säännöt Karjalan Liiton mallisääntöjen mukaisina. Näiden sääntöjen mukaan seuran kotipaikkana on Äetsän kunta. Sääntöjen kolmannen pykälän mukaan se järjestää kotipaikkakunnallaan ja toimintaympäristössään jäsentensä eri tilaisuuksia ja toimii jäsentensä yhdyssiteenä. Näillä uusilla säännöillä saadaa toiminnan piiriin koota myös niiden alueiden ja kuntien alueella asuvat karjalaisuuden hyväksi toimivat voimat, joiden alueella ei omaa Karjala seuraa ole tai seuran toiminta on hiipu-

massa. Uudet säännöt hyväksyttiin toisen kerran viikkoa myöhemmin seuran yleisessä ylimääräisessä kokouksessa. Sääntömuutos on nyt hyväksyttävänä Patentti ja Rekisterihallituksen Yhdistysrekisteri osastolla.

Seuran johtokuntaan ei nyt haluttu tehdä muutoksia vaan asiaan palataan uusien sääntöjen mukaan syksyllä pidettävässä syyskokouksessa. Puheenjohtajana jatkaa Erkki Pärssinen, varap. Juha Tanninen, sihteerinä Marja Kouku ja rahastonhoitajana Keijo Huuhka. Johtokunnan erovuoroiset jäsenet Leevi Orpana ja Saimi Pärssinen valittiin uudelleen Naistoimikunnan puheenjohtajaksi valittiin Tuija Kaasalainen, varapuhj. Terttu Orpana ja jäseniksi Annikki Salli ja Tuula Huuhka. Liikunta toimikuntaan tulivat pj. Juha Tanninen ja jäseninä Leevi Orpana, Esko Pohjolainen, Aulis Rapeli, ja Paavo Ampuja.

Alkavan toimintakauden toimintasuunnitelmaan sisältyy edelleen yhteistoiminta naapuriseurojen kanssa, kesätapahtuma Kiikoissa, rantasaunailta Kiimajärven rantasaunalla ja yhteisen hengellisen tilaisuuden järjestäminen Pyhänpäivän aikaan syksyllä.

TAPAHTUMAKALENTERI

■ Suoniemen alueelle muuttaneiden Karjalansiirtolaisten 60 v muistojenjuhla on Nokialla Kauniasissa, Maurin srk.talolla, 23. 4. 2006 alkaen klo 12.00. Ohjelmassa on messu ja kiitosjuhla. Kahvit ja karjalanniiraat. Tervetuloa! Tilaisuuden järjestää Suoniemen Raittiusseura ry ja Kuloveden Kylä ry yhdessä Nokian seurakunnan kanssa.

■ Kotiseuturetki Pyhäjärvelle ja Kesäpäivä Karjalassa juhlaan Käkisalmissa 27-30.7. 2006. Jo perinteiseksi muodostunut kotiseutumatkailijoiden yhteistapaaminen jossa tilaisuudessa voi tavata satamäärin eri pitäjien kotiseutumatkailijoita. Juhlissa on suomalaisten sekä venäläisten esittämää korkeatasoista kulttuuriohjelmaa. Myöskin retkeilymahdollisuus entisille kotipaikoille ja tutustuminen alueen nähtävyyksiin. Paluu Äyräpään ja Viipurin kautta Suomeen. Neljän päivän matkan hinta 338 € /hlö. Lisätietoja ja varaukset Erkki Pärssinen, puh.03- 5135150, 0500-755981 tai Lomalinja, puh 03- 31403300.

■ Tampereen seudun Vpl. Pyhäjärvi-kerho kokoontuu Tarinatuokioon su 9. 4. 2006 Vanhalla Kirjastotalolla klo 13. Kevätretki tehdään helators-taina 25. 5. Meri-Poriin, ym. nähtävyyksiin. Ilmoittaudu kokoukseen retkelle. Tarinatuokiossa kahvit ja arpajaiset. Tule mukaan! Johtokunta kokoontuu klo 12.

■ Evakkolapset ry kokoontuu 5. 4. 2006 Tampereen vanhassa kirjastossa kello 18.00. Tutkija Anna-Kaisa Kuusisto Arponen kertoo aiheesta Paikkatunnetta etsimässä: Suomen siirtokarjalaisten ja sotalaisten kokemuksia. Tutkimuksen rahoittaa Suomen Akatemia. Tervetuloa!

■ Tule kanssamme kotiseuturetkelle Pyhäjärvelle 28. -31.7. Yhden matkan aikana on tilaisuus käydä kotipaikoilla, risteillä Laatokalla ja Nevalla, nähdä kaksi Laatokan luostaria Valamo ja Konevitsa sekä Pähkinälinnan linnoitusaaari ja osallistua Käkisalmen linnan pihalla pidettävälle " Kesäpäivä Karjalassa" -juhille. Bussireitti Tampere-Hämeenlinna-Riihimäki-Helsinki-Porvoo-Kotka-Vaalimaa-Viipuri-Pyhäjärvi (28.- 29.7. htl Aquamarin). Lisätietoja ja varaukset Seija Lintula puh. 040 526 6220, 03 344 3032. Vastuullinen matkanjärjestäjä Lomalinja Oy.

■ Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon huhtikuun kokous pidetään torstaina 6. 4. 2006 Ravintola Vanhassa Herrassa, Laaksokatu 17, Lahdessa klo 13.00 alkaen. Tervetuloa.

■ Helin mukana Karjalaan. 13.-17.4. Pietari. 16.-21.5. Pyhäjärvi-Pietari-Aunus-Petroskoi Vienen Kemi-Uhtua-Kostamus-Vartius. 22.-26.6. Perinteinen Juhannusmatka Pyhäjärvi-Valamo. 23.-28.8. Pyhäjärvi-Valamo. Tiedustelut 050-567 1586. Heli Salminen (Naskalin Manun tyttö)

■ Kalamajan, Montruan ja Pöhlön jakokunnan kokous on 1.7. kello 12.00 Äetsän Keikyässä Elvi ja Esko Pohjolaisten kutsumana osoitteessa Paanakedontie 6.

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

VPL PYHÄJÄRVI
SÄÄTIÖ

Vastaava toimittaja
Erkki Pärssinen
Ruotsilankyläntie 239
38300 Kiikka
puh. (03) 513 5150
erkki.parssinen@surfeu.fi

Salme Rintala
Korkeemäenkatu 26 A 26
37100 Nokia
puh. (03) 341 0551
salme.rintala@netti.fi

Toimituksen osoite:
Reino Äikiä
32700 Huittinen
puh. (02) 566 213
matkapuh. 040 769 5775
fax (02) 566 218
reino.aikia@esanet.fi

Sivunvalmistus:
Oy Tyrvään Sanomat
Painopaikka:
Satakunnan Painotuote Oy,
Kokemäki

Piirin kiertopalkinnon, samoin Huittisten, Vammalan ja Äetsän seurojen välisen kiertopalkinnon voitti Äetsä voideksi haltuunsa. Suurimman saalin kokonaispainon arvasi parhaiten Sofia Jalonen.

Pilkkikisat Vammalassa

Karjalaseurojen Satakunnan piirin pilkkikilpailut pidettiin Vammalassa 26. 2.

Tulokset:
Naiset: 1) Katri Pajunen Vammala 3470 g, 2) Helka Mäkelä Vammala 1280 g, 3) Ulla Halminen Rauma 520 g, 4) Seija Lehtimäki Äetsä 200 g, 5) Katariina Mäkelä Rauma 70 g.

Nuoret: 1) Juho Ojala Kullaa 3035, 2) Petteri Palonen Äetsä 595, 3) Severi Palonen Äetsä 265.
Miehet: 1) Leevi Orpana Äetsä 4915 g, 2) Rauno Pajunen Vammala 4305 g, 3) Aulis Piipponen Äetsä 3960 g, 4) Jari Ojala Kullaa 3875 g, 5) Jukka Ojala Kullaa 3580 g, 6) Tarmo Ojala Kullaa 3495 g, 7) Toivo

Mustonen Vammala 3335, 8) Terho Voutavaara Kullaa 3285, 9) Juhani Kulmala Vammala 3270, 10) Perttu Vi-havainen Kullaa 3175, 11) Timo Mäkelä Vammala 2645, 12) Martti Lotsari Vammala 2550, 13) Tauno Teperi Köyliö 2265, 14) Kalle Lehtimäki Äetsä 2210, 15) Seppo Rajala Vammala 1945, 16) Tauno Mäkinen Vammala 1890, 17) Henrik Haikonen Köyliö 1210, 18) Juha Pökönen Rauma 790, 19) Petteri Halminen Rauma 480. Kalaa yhteensä 62 615 g.
Joukkuekilpailu: 1) Äetsä 11 085 g, 2) Kullaa I 10 250 g, 3) Kullaa II 10 195 g, 4) Vammala 9500 g, 5) Rauma 1380 g.

KOTISEUTUMATKA

Karjalaan-Sortavalaan ja Pyhäjärvelle 2.-5. 7. 2006

Hinta vain 227 €/henkilö!

Tule kanssamme hausalle matkalle Sortavalaan ja Pyhäjärvelle. Kuljettajana (jo vuosien takaa tuttu) Hannu Sorvari. Linja-auton reitti: Mynämäki, Pori, Tampere, Lahti, Mikkeli, Savonlinna, Sortavala. Majoitumme "Sortavala-Hotelliin", jossa päivällinen.

3. 7. Aamupalan jälkeen opastettu kiertojoulu Sortavalassa (2 tuntia) sekä ostosaiakaa. Päivän kuluessa ajamme pitkin Laatokan rantaa, (pysähdymme Käkisalmissa mennessä) Musakan Lomarantaan Pyhäjärvelle, jossa meillä on puolihoito. Ruoka ja saunat odottavat matkalaisia ja Pyhäjärven aallot kutsuvat syleilyynsä. Iltaohjelmassa Huvikatoksessa yhteislaulua, huumoria, runoja ym. hauskaa. (Voit myös paistaa makkaraa).

4. 7. Aamupalan jälkeen lähemme linja-autolla juurillemme esim. Sortanlahti, Yläjärvi, Ylläppää, Lohijoki sekä Sakkolan Lohijoki. Linja-automatkoilla ja retkellä keitämme kahvit, joten suolaista ja makeaa evästä tarpeen mukaan. Iltaohjelmassa Huvikatoksessa tanssia.

5. 7. Aamupalan jälkeen lähemme kotimatkalalle Terjoen kautta Viipurin, jossa vielä ostosaiakaa. Illan kuluessa palaamme kotiin.

Matkanvetäjänä, jo 9 vuoden kokemuksella, Tampereen Pyhäjärvi-seuran puheenjohtaja ja Ukkoisen sukuseuran matkailunvetäjä Laila Innanen (Inksien Anselmin tytöt Lohijolta). (Matkalle sopii vielä 16 henkilöä.)

Soita 040 504 9135!

vpl. Pyhäjärvi

Lehtemme maaliskuun numero
tehdään 20. 4. 2006.

Tähän lehteen tarkoitettu aineisto on oltava toimituksessa 13. 4. 2006 mennessä.